

15e Nieuwsbrief Zaden

Inhoud

Een enorm verschil	1
Indiase vakbondsman doet inspiratie op in Nederland	2
Nationale Postcode Loterij financiert project tegen dwangarbeid in India	4
In het kort	6
Meer empowerment van vrouwen, meer zelfbewuste jongeren en minder marginalisatie van kwetsbare groepen in India	7
Lunchmeeting FNV en RVO: interessante kennismaking met elkaars werk	9

Een enorm verschil

Zaad is het begin van alles. Het is een uniek verschijnsel, enig in z'n soort. De zadensector is een krachtige sector gebleken. In alle jaren dat ik de Indiase landbouwwakbonden bijsta als consultant van Mondiaal FNV, heb ik gezien hoe groot de onderlinge solidariteit is tussen werknemers wereldwijd. In

de afgelopen jaren zijn er vele bruggen gebouwd, ook al zijn ze niet allemaal zichtbaar. Maar ze zijn er en maken de vakbeweging sterk.

Voor veel landarbeiders en boeren in de zadensector was het lange tijd onduidelijk voor wie ze hun zaden nu produceerden. Onder invloed van het project dat Mondiaal FNV samen met de Indiase landbouwbonden startten, leerden ze dat hun zaden 6000 kilometer verderop naar multinationals gingen. Dat was voor hen een enorme verrassing. Hun inkomsten bleven (te) laag, maar te weten dat ze

een belangrijke schakel waren in een grote keten, dat bleek belangrijke kennis. En zoals in alle strijd blijkt kennis een belangrijk wapen. Hoe meer kennis, hoe meer beslagen ten ijs bij onderhandelingen. Vooral vrouwen in deze sector raakten zelfbewuster. Ik zie het aan de manier waarop ze zich nu kleden en naar hun werk gaan.

De Indiase vakbondsfederatie National Alliance of Agriculture allied Workers Union (NAAWU) heeft kleine veranderingen kunnen aanbrengen in drie belangrijke pijlers: de lonen, minimale sociale zekerheid en gezondheid en veiligheid op de werkvloer. Je leest het in deze nieuwsbrief in de samenvatting van hun jaarverslag.

Ook lees je over een nieuw project dat Mondiaal FNV dankzij financiële steun van de Nationale PostcodeLoterij mag voeren. Een project om samen met NAAWU dwangarbeid terug te dringen. Verder lees je over een bezoek van NAAWU-coördinator Chennaiah Poguri aan Nederland. Hij maakte onder meer kennis met Stigas, het Nederlandse instituut voor veilig, gezond en vitaal werken in de landbouw. Daar deed hij nieuwe inspiratie op.

In de toekomst moeten de Indiase landbouwwakbonden gaan groeien om grote stappen te kunnen zetten. Want hoe meer leden, hoe groter de vuist die ze kunnen maken. Belangrijk is ook om Nederlandse bedrijven te betrekken bij het verbeteren van de werk- en leefomstandigheden van de Indiase landarbeiders en boeren in de zadensector. 95% van de winst gaat naar hen, wat is dan 1% meer afstaan aan deze groep hardwerkende mannen en vrouwen. Voor hen zou dit wel een enorm verschil maken!

Prabhu Rajendran
FNV-consultant in India.

Fotografie: Roderick Polak

Indiase vakbondsman doet inspiratie op in Nederland

Om te leren en te informeren, dat is het doel van de Indiase vakbondsleider Chennaiah Poguri van NAAWU tijdens zijn bezoek aan Nederland, eind juni. Hij komt er onder meer achter dat de werkomstandigheden in de Nederlandse agrarische sector niet overal rozegeur en maneschijn zijn. En dat agrarische bedrijven en vakbonden verenigd zijn in [Stigas](#), het instituut voor veilig en gezond werken. “Mooi dat de FNV dit met ons deelt.”

Stigas ontvangt op een gewone donderdag een delegatie van Mondiaal FNV, waaronder vertegenwoordigers van organisaties en vakbonden uit Zimbabwe, Indonesië en India. FNV-bestuurder Jeroen Brandenburg, tevens voorzitter van Stigas, vertelt bij aanvang van de bijeenkomst dat de Nederlandse agrarische sector zo’n 400 duizend flexwerkers telt, vooral migrantwerkers, en dat daarbij de taal soms een

probleem is. “Laatst zagen we nog twee Poolse werknemers in een lelieveld terwijl de boer pesticiden aan het sprayen was. Voor ons is het soms lastig om met hen in contact te komen vanwege de taalbarrière, maar we willen hen wel informeren.” Die pesticiden, die zijn overal een probleem. “Wij willen er volledig vanaf”, zegt Brandenburg. “Liefst gaan we richting biologische landbouw.”

Pesticiden oorzaak van ziekten

Stigas' uitgangspunten zijn de 3 V's: Veiligheid, Vitaliteit en Verzuim. Ze doen onderzoek en geven voorlichting, onder meer met pictogrammen en infosheets in verschillende talen. Ze combineren kennis en advies over preventie en hebben parttime eigen dokters in dienst. Binnen het instituut zijn verschillende werkgroepen actief, waaronder de werkgroep OHS, die over gezondheid en veiligheid op de werkvloer gaat. Zij stellen jaarlijks de OHS-catalogus vast met afspraken over de minimum eisen aan verantwoord werken.

Pesticiden hebben speciale aandacht. Daarvoor moet een inkoper, maar ook de gebruiker volgens de wet een vergunning hebben. En die wordt pas verstrekt als ze een cursus hebben gedaan. Nederland heeft een lange lijst van verboden pesticiden. Ook dat heeft een reden. Volgens de [Parkinson Vereniging](#) zijn pesticiden voor 50% de oorzaak van de ziekte Parkinson. Uit onderzoek blijkt dat verschillende soorten kanker worden veroorzaakt door pesticide gebruik. De lelieteelt is hiervan een illustratief voorbeeld. Een huisarts die in de buurt van een lelieteeltgebied woont en werkt, ziet dat leukemie, Parkinson en MS vaak voorkomen. Begin juli maakte de RIVM bekend dat alle Nederlanders het giftige pfas in hun bloed hebben. Dit zijn chemicaliën die vanwege hun nuttige eigenschappen in talloze producten zitten, maar amper afbreken.

Lege tonnen

Dan gaat over door de EU toegestane pesticiden, maar in India mogen bestrijdingsmiddelen gebruikt worden, die in de EU inmiddels verboden zijn. Chennaiah Poguri vertelt dat ze op een boerenbedrijf de relatie tussen pesticiden en Parkinson hadden vastgesteld, maar toen het op compensatie aankwam, werd dit ontkend door de onderzoekers. Later vertelt hij tijdens een interview dat hij verrast was door de informatie dat 50% van de Parkinsongevallen wordt toegeschreven aan pesticide gebruik.

"Ik wist wel dat het impact heeft op de omgeving, maar niet dat het zoveel impact heeft. Tien jaar geleden hebben we 150 boeren en landarbeiders gevraagd naar de manier waarop ze met pesticiden omgingen. In die tijd was de blootstelling ervan extremer, toen werden nog geen persoonlijke beschermingsmiddelen gebruikt. Toen hingen de landarbeiders hun tijdens het sprayen gedragen kleding op na het werk en deden die de volgende dag weer aan. De lege tonnen waaruit de pesticiden kwam, gebruikten ze voor rijstopslag. Omdat dit veilig was tegen insecten. Ook diervoer werd in deze tonnen opgeslagen."

Totaal onwetend

Sinds twee jaar voeren de bonden van NAAWU een train-de-trainer programma uit rond OHS. Poguri: "We leren de vakbondsleden ook om goede persoonlijke beschermingskleding te eisen." Dat heeft een reden. Hij vertelt over twee incidenten die zes jaar geleden plaatsvonden in de Indiase deelstaat Telengana. Een 45-jarige en 38-jarige werknemer, die op verschillende boerderijen aan het sprayen waren, kwamen om. De incidenten gebeurden tien dagen na elkaar. Ze kregen na het sproeien ademhalingsmoeilijkheden. De ene stierf ter plekke, de ander enkele dagen later in het ziekenhuis. "Vaak werken man en vrouw samen", vertelt Poguri. "Bijvoorbeeld: zij vult de tank met pesticiden die hij op zijn rug draagt. Een keer kreeg een vrouw enkele druppels op zich en zij raakte blind. Dit gebeurde in dezelfde periode als de genoemde sterfgevallen en had grote impact op de werknemers. Deze werkgerelateerde ongelukken hebben binnen de vakbeweging geleid tot een duidelijke focus op OHS, door onder andere meer voorlichting te geven. Op de tonnen met pesticiden staan de waarschuwingen niet in de taal die ze in Telengana spreken. Bovendien: de meesten landarbeiders kunnen niet lezen. Mensen zijn totaal onwetend."

Pesticiden bannen

Poguri noemt de kennis over het gebruik van pesticiden die hij bij Stigas heeft opgedaan heel bruikbaar. “Mooi dat de FNV dit met ons deelt. We zullen die in campagnes gaan gebruiken. Eén van de pijlers is deze ontwikkeling te stoppen. Het beleid moet veranderen en de lijst met verboden pesticiden moet worden uitgebreid. Er staan nu 42 soorten op en dat is te weinig.” NAAWU werkt samen met ngo’s die pesticiden willen bannen. “We doen gezamenlijk onderzoek naar giftige pesticiden, omdat deze weer een relatie hebben met het milieu en de klimaatverandering. We vinden dan ook dat er alternatieven moeten worden gebruikt.”

Een model als Stigas, waarin bedrijven en vakbonden samen bepalen wat veilig werken betekent, noemt hij ideaal. “In India is geen dialoog tussen bedrijven en werknemers. Zaadbedrijven hebben een soort schild van vertegenwoordigers om zich heen, die de boeren inhuren voor het verbouwen van zaden. De landarbeiders die worden ingehuurd door de boeren, kennen de bedrijven niet, zij hebben alleen contact met de boeren. Het is een complex systeem, maar een sociale dialoog is denk ik niet onmogelijk. We beginnen met een studie naar OHS in de zaadsector. We gaan onderzoeken hoeveel het kost om een gezond OHS-systeem op te zetten. Zodat we tegen bedrijven kunnen zeggen: zoveel kost een gezond leven.”

Verslag en interview: Astrid van Unen

Fotografie: Rebke Klokke

Nationale Postcode Loterij financiert project tegen dwangarbeid in India

Dwangarbeid, moderne slavernij, schuldenarbeid: het is allemaal verboden in India, maar het komt toch nog veelvuldig voor. Vooral in de landbouw zijn veel arbeiders hiervan de dupe. Mondiaal FNV partner NAAWU voert de strijd tegen dwangarbeid en krijgt financiële steun van de Nationale Postcode Loterij om hiermee in drie deelstaten van India van start te gaan.

“Ik werk meestal 12 tot 14 uur per dag en verdien 600 roepies per jaar (zo’n 6,5 euro). De landeigenaar zorgt voor mijn eten en één keer per jaar krijg ik een nieuw shirt en een korte broek. Omdat we van tijd tot tijd geld lenen voor het eten van mijn vader en moeder en de landeigenaar daar rente over rekent, wordt onze lening elk jaar groter.” Aan het woord is Muthu, een Dalit uit het dorp Ananthapuram in de deelstaat Andra Pradesh. Hij werkt om de schuld van zijn vader af te lossen, die uit een boom viel, zijn rug brak en nu voor altijd op bed ligt. De ziekenhuiskosten die de

landeigenaar heeft betaald, zijn aanleiding om Muthu voor eeuwig aan de leiband te houden.

Gebrek aan sociale voorzieningen

Uit de laatste cijfers van bijvoorbeeld de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) blijkt dat in 2021 wereldwijd bijna 28 miljoen mensen zich in een gedwongen arbeidssituatie bevonden. In India werkt bijna 45 procent van de arbeiders in de landbouw en heel veel van de landarbeiders zitten vast in een vorm van slavernij. Het kastensysteem dat grote sociale ongelijkheid in stand houdt en het gebrek aan sociale voorzieningen voor landarbeiders zonder vast contract dragen bij aan deze problematiek.

Indiase vakbondsfederatie NAAWU

Mondiaal FNV heeft jarenlange ervaring met het bereiken van werknemers die het meest lijden onder gebonden arbeid. De Indiase vakbondsfederatie NAAWU (National Agriculture Allied Workers Union) die opkomt voor de rechten van haar ruim 800.000 leden in de agrarische sector, is al lang een partner van Mondiaal FNV. Gedwongen arbeid als gevolg van schulden is één van de meest voorkomen problemen die NAAWU tegenkomt bij haar leden.

Collectief-aanpak

Samen met NAAWU gaat Mondiaal FNV, dankzij de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij, de strijd tegen dwangarbeid in India aan. Doel is in drie jaar tijd dwangarbeid in drie districten van de deelstaten Andhra Pradesh, Karnataka en Telengana, waar naar schatting meer dan 100.000 mensen gedwongen arbeid verrichten, te stoppen. Mondiaal FNV verwacht dat de resultaten van het project uiteindelijk een veel bredere impact zullen hebben, waarbij honderdduizenden, zo niet miljoenen werkers in India profiteren van verbeterde arbeidsomstandigheden en een betere toegang tot sociale zekerheid.

De organisatie heeft hiervoor een allesomvattende collectief-aanpak ontwikkeld om dwangarbeid in India terug te dringen. De aanpak combineert vier strategieën die afzonderlijk al hun diensten hebben bewezen, maar nu voor het eerst op grotere schaal geïntegreerd worden toegepast.

Baseline studie

Medewerkers van NAAWU gaan van dorp naar dorp in de drie geselecteerde districten om leiders te identificeren en samen met hen mensen te organiseren. Als collectief zijn ze beter in staat om met een krachtige stem op te treden. Gezamenlijk brengen ze in kaart waar gedwongen arbeid plaatsvindt en waar werkers tegenaan lopen. Die informatie is waardevol omdat betrouwbare cijfers en inzicht in de achterliggende oorzaken van de dwangarbeid ontbreken. En die cijfers zijn van groot belang om gerichte activiteiten voor het terugdringen van dwangarbeid te ontwikkelen.

Theater-karavaan

NAAWU gaat vervolgens met een theaterkaravaan te voet of per fiets en met voertuigen van dorp naar dorp om de mobilisatie van mensen verder te versterken en hen bewust te maken van hun recht op ongebonden arbeid. Het theater maakt vooral gebruik van rollenspelen en liedjes die gemakkelijk blijven hangen bij de (veelal) ongeletterde arbeiders. Dit gaat gepaard met een sociale mediacampagne.

Toegang tot sociale zekerheid

Samen met ambtenaren in de drie districten werkt NAAWU aan de implementatie van de nieuwe Dwangarbeidwet. Ze organiseren workshops en bijeenkomsten voor ambtenaren om kwesties rond dwangarbeid te bespreken en hoe deze aan te pakken. NAAWU onderhandelt ook over het verhogen van het minimumloon. Tevens wordt op nationaal niveau gelobbyd voor toegang van deze doelgroep tot sociale zekerheid.

Versterking lokale vakbonden

Jonge arbeiders (mannen en vooral ook vrouwen) krijgen leiderschapstraining zodat ze actief kunnen worden in de lokale vakbonden. Deze vakbonden kunnen namens hun leden met landeigenaren onderhandelen en ervoor zorgen dat zij eerlijke en gelijke lonen, adequate veiligheidsmaatregelen en andere essentiële voordelen ontvangen. Gezamenlijk opereren in een vakbond maakt werkenden minder kwetsbaar en vergroot de kans op betere arbeidsomstandigheden.

Samenvatting: Astrid van Unen

Fotografie: Roderick Polak

In het kort

- Op **vrijdag 19 september 2025** organiseert Mondiaal FNV een symposium over veilig en gezond werken in de agrarische sector, met name in de palmolie, horticultuur, zaden en bloemen. Met veel aandacht voor enkele onderzoeken die de risico's van pesticidengebruik hebben gedocumenteerd. Verschillende stakeholders die actief zijn in de agrarische sector zullen hierbij aanwezig zijn. Ook komt een aantal vakbondspartners van Mondiaal FNV uit de agrarische sector naar Nederland om input te leveren tijdens dit symposium
- Op **18 september 2025** vindt een expertmeeting plaats in samenwerking met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) om ervaringen uit te wisselen over hoe in de horticuultuursector de gecombineerde aanpak van hulp en handel vorm krijgt. Partners van Mondiaal FNV en FNV zullen ook aan deze expertmeeting deelnemen.

Meer empowerment van vrouwen, meer zelfbewuste jongeren en minder marginalisatie van kwetsbare groepen in India

Voor een periode van drie jaar, tot eind dit jaar, krijgt de Indiase vakbondsfederatie NAAWU financiële steun voor het opbouwen van meer capaciteit van leiders van landbouworganisaties op nationaal en staatsniveau. Doel is vakbonden te versterken om zo de armoede en noodmigratie in Andhra Pradesh, Telengana, Karnataka en andere deelstaten van India aan te pakken. NAAWU's jaarverslag over 2024 laat flinke stappen zien.

De capaciteit van de Indiase vakbondsfederatie National Alliance of Agriculture allied Workers Union (NAAWU) en haar aangesloten bonden is in dit afgelopen jaar opnieuw versterkt en haar ledental is gegroeid. In het jaar 2024 zijn er 43.215 nieuwe leden bijgekomen, waarvan 28.090 vrouwen. Op 31 december 2024 stond de teller van het aantal leden op 837.495. Het aantal vrouwelijke leden bedraagt 65%.

Erkenning van landarbeiders

Het zijn mooie resultaten die coördinator Chennaiah Poguri communiceert in het jaarverslag van NAAWU. In een algemene schets van de huidige situatie constateert hij dat informeel werkenden inmiddels op het netvlies van veel maatschappelijke organisaties zitten, maar landarbeiders nog steeds niet gezien worden. Deels omdat ze niet in stedelijke gebieden werken, daar waar de meeste organisaties zich ophouden, en deels omdat het aan politieke wil ontbreekt om hen als werknemer te erkennen. Juist dit is een belangrijk speerpunt in de strijd die NAAWU voor zijn leden voert.

Campagne in estafette

Een van de strategieën die NAAWU gebruikt is campagne voeren, en dan bij voorkeur een aaneengesloten campagne, als estafette op verschillende dagen in verschillende deelstaten. De focus

lag het afgelopen jaar op loonsverhoging en uitbreiding van MGNREGA, de Wet op de sociale zekerheidsvoorziening die per gezin minimaal 100 dagen werk garandeert, naar 200 dagen. Ook werd in de campagne de uitvoering van landhervormingen meegenomen, waarbij land wordt verdeeld onder landloze vrouwelijke landarbeiders, evenals gelijke lonen. Vakbondsleden voerden gedurende het jaar gelijktijdig campagneactiviteiten, te beginnen bij Internationale Vrouwendag op 8 maart en te eindigen midden oktober op Wereldhongerdag.

5-eisen-campagne

Als lid van de National Alliance of Social Security (NASS) voerde NAAWU het afgelopen jaar campagne voor de volgende 5 eisen: het erkennen en registreren van landarbeiders als werknemers, het vergoeden van zwangerschapsverlof, een pensioenuitkering, aansluiting bij het ESI-schema (het sociale zekerheidsfonds van de staat) en een minimale vergoeding bij ernstig letsel en overlijden. Deze campagne gaat ook dit jaar door. Doel is zoveel mogelijk informeel werkenden te mobiliseren en politici te overtuigen.

Prachtige concrete resultaten

Poguri heeft in het jaarverslag ook prachtige concrete resultaten opgenomen. Hieronder een selectie:

- 67% (561.121) van de werknemers die betrokken zijn bij MGNREGA hebben gedurende het jaar een verhoging van het minimumloon gekregen van 275 naar 300 roepies per dag, een verhoging van 25 eurocent. Deze verhoging staat echter niet in verhouding tot de stijging van de kosten van essentiële producten;
- 45% van de MGNREGA-werknemers en seizoensmigranten (in totaal 41.875) werd ingeschreven bij het sociale zekerheidsstelsel voor bouwvakkers;
- 275.680 leden hebben zich in de loop van het jaar geregistreerd bij e-Sharm, de nationale database van ongeregistreerde werknemers;
- 468.997 gezinnen (56%) hebben in het kader van MGNREGA 100 dagen kunnen werken;
- 167.500 gezinnen (20%) hebben 70 dagen mogen werken en de overige 200.998 werknemers (24%) hebben gemiddeld 48 dagen gewerkt binnen dit programma;
- Het resultaat van de campagne voor 200 dagen gegarandeerd werk in het kader van MGNREGA heeft ertoe geleid dat werknemers in droogtegebieden in alle drie de staten 150 dagen werk kregen;
- 7842 hectare van de in totaal 15302 hectare die in handen zijn van rijke landeigenaren, worden onteigend en verdeeld onder 6208 landloze vrouwen;
- En er zijn 2795 pensioenen voor ouderen, behoeftigen en weduwen geregeld;
- 72 dorpen kregen drinkwatervoorzieningen en 132 dorpen sanitaire voorzieningen;
- 470 openbare scholen kregen toiletvoorzieningen;
- 6525 alleenstaande vrouwen werden erkend als gezinseenheid en kregen een stuk grond toegewezen in hun respectievelijke dorpen.

Tekst: Astrid van Unen

Fotografie: Roderick Polak

Lunchmeeting FNV en RVO: interessante kennismaking met elkaars werk

Mondiaal FNV is sinds 1,5 jaar betrokken bij de zogenoemde [combitrack-programma's van de overheid](#). Bedrijven, kennisinstellingen, overheid en maatschappelijke organisaties slaan de handen ineen om met elkaar (zakelijke) kansen te verzilveren en samen oplossingen te bieden voor lokale uitdagingen. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is de uitvoerende organisatie. Afgelopen 14 april organiseerde Mondiaal FNV voor hun medewerkers een lunchmeeting. "Dat was interessant", zegt RVO'er Nadia van de Weem. "Het heeft mij nog bewuster gemaakt van de cruciale rol die vakbonden spelen."

In 2023 zijn in 14 landen combi-tracks van start gegaan; de FNV is bij 5 landen betrokken, waaronder in India. Hier denkt Mondiaal FNV mee in de combitracks [circulair afvalbeheer](#) en [bedekte tuinbouw](#). "Zo'n combitrack is ideaal om meer bedrijven bij een thema te betrekken", zegt Wilma Roos, beleidsmedewerker van Mondiaal FNV. "Wij proberen ons vakbondsoog op hun netvlies te krijgen. We werken hierin samen met ambassades en we zoeken naar manieren om elkaars plannen te versterken."

Dat was ook de intentie van de lunchmeeting, waar Roos samen met FNV-bestuurder Jeroen Brandenburg de situatie in de Indiase zadensector schetsten. We blikken met RVO-medewerker Nadia van de Weem, projectadviseur bij de afdeling Private Sector Development, terug op de bijeenkomst.

Hoe heb je deze lunchmeeting ervaren?

"Ik vond het interessant. Het heeft mij nog bewuster gemaakt van de cruciale rol die vakbonden spelen. Zij zijn de oren en ogen van de sector. Als je als Nederlands bedrijf verbeteringen wilt aanbrengen in de internationale keten waar je onderdeel van uit maakt, dan is de informatie van vakbonden heel belangrijk. Zij weten wat er niet goed gaat, maar ook wat er wel goed gaat en wat

werkt. Dat is minstens zo belangrijk.”

Ze vindt het daarnaast belangrijk dat vakbonden uit de verschillende landen zich met elkaar verbinden. “Want ook hier in Nederland gaat niet altijd alles goed, bijvoorbeeld in de kassen. Het is belangrijk om die uitwisseling van kennis te hebben.”

Hoe zie je de rol van de RVO in deze combitrack?

“De RVO heeft de taak om samen met de ambassades en het ministerie van Buitenlandse Zaken de verschillende initiatieven en betrokken stakeholders met elkaar te verbinden, zodat verdere samenwerking kan worden gerealiseerd. Daarnaast onderzoeken we samen met de betrokken partijen waar kansen liggen binnen de combi-track sectoren en ontwikkelen we daar nieuwe projecten op. “Voor dit doel is binnen de combi-track onder leiding van SeedNL een India-Netherlands Seed Secretariaat opgezet. Hierin wordt zowel op overheidsniveau als business-to-business-niveau samengewerkt aan betere randvoorwaarden voor de zadensector in India. De FNV en SeedNL zijn ook in gesprek over samenwerking, bijvoorbeeld om de aangesloten bedrijven goed te informeren. Vanuit RVO organiseren we een paar keer per jaar bijeenkomsten, maar ook handelsmissies en studiebezoeken. In de week van 27 oktober 2025 verwachten we de volgende handelsmissie naar India.”

Hoe zien jullie de toekomst, als het programma afloopt?

“De meeste combitracks zijn in 2023 van start gegaan en de FNV is hier vanaf het begin bij betrokken. Ik verwacht dat we op deze voet doorgaan. De eerste stappen zijn gezet, maar we hebben meer tijd nodig om alle doelen te behalen. Er zijn bijvoorbeeld verschillende Centers of Excellence's (CoE) voor de tuinbouw opgericht in India om Nederlandse technologie te laten zien. Nog niet in alle CoE's zijn Nederlandse ondernemers actief betrokken. We hopen dan ook dat de komende periode meer Nederlandse ondernemers hun kennis en expertise hier kunnen gaan delen.”

Hoe kunnen volgens jou bedrijven en vakbonden iets aan elkaar hebben?

“Door kennis uit te wisselen, zoals ik al eerder schetste. Vakbonden zijn de oren en ogen van de werkvloer. We krijgen bijvoorbeeld nieuwe EU-wetgeving – als die tenminste niet te sterk wordt uitgekleeft, de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) (ook wel bekend als de Europese ketenzorgplichtwet of IMVO-wetgeving, red.). Dan moeten bedrijven gaan rapporteren over zaken als schendingen van mensenrechten of milieuregels in hun ketens. Vakbonden kunnen helpen bij het vinden van de juiste informatie.”

Denk je dat ngo's een andere rol hierin hebben dan vakbonden?

“Dat vind ik een lastige vraag, want er zijn ngo's die op hetzelfde gebied werken als vakbonden. Maar de manier van werken is vaak wel anders. Vakbonden hebben leden en focussen zich uitsluitend op werknemers. Ik denk dat we ngo's voor andere zaken kunnen inzetten, maar dat er soms overlap kan zijn. Solidaridad is nu bijvoorbeeld bezig met een assessment rondom die Centers of Excellence. Zij kijken wat er nodig is om daar een businesscase van te maken en dat alle stakeholder die hierbij betrokken zijn hier ook echt baat bij hebben. Dat is niet een opdracht die je per se aan een vakbond zou geven. Maar je zou de vakbonden wel kunnen vragen of ze een training willen ontwikkelen, die in zo'n centrum gegeven kan worden. Bijvoorbeeld in samenwerking met een ngo.”

Interview: Astrid van Unen

Fotografie: Roderick Polak